ASPECTEN

‘Techniek kun je gebruiken in dienst van het Koninkrijk’

Interview met Marc de Vries

Boekpresentatie **De Filosofie van Herman Dooyeweerd**

Podcast Christelijke Denkers gelanceerd

Soφie thema-nummer over Joodse Filosofie

Interview met Marc de Vries

Op vrijdag 23 mei neemt Marc de Vries afscheid als hoogleraar Christelijke Filosofie aan de Technische Universiteit Delft. Tabitha Moes ging bij hem op bezoek in Papendrecht om terug te blikken op zijn tijd als hoogleraar, maar ook vooruit te kijken naar de toekomst. Wat heeft christelijke filosofie voor hem betekend?

Waar is je interesse in christelijke filosofie begonnen?
Ik heb mijn eerste colleges gevolgd bij Egbert Schuurman, ik studeerde toen natuurkunde aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Toen was ik nog niet van plan om de filosofie verder in te gaan. Via de middelbare school (als docent natuurkunde) ben ik uiteindelijk terechtgekomen bij de lerarenopleiding in Eindhoven en later bij de Technische Universiteit in die plaats. Ik moest daar een college geven: ontwerpmethodologie. Ik keek toen in de zaal naast mij en daar was Egbert. Op een gegeven moment veranderde ons rooster en toen vielen onze colleges niet meer samen en ben ik er mooi weer bij gaan zitten. Dus toen heb ik het nog weer even opgefrist. Zo ben ik weer in aanraking gekomen met de christelijke filosofie en ben ik uiteindelijk hoogleraar christelijke filosofie geworden. Ik ben strikt genomen niet echt de opvolger van Egbert, want er zit één persoon tussen: Ad Vlot. Hij was hoogleraar in de lucht- en ruimtevaart. Hij is een van degenen die het materiaal GLARE ontwikkeld heeft. Alleen hij was net benoemd of hij kreeg de diagnose kanker en is na een paar maanden snel overleden. Ik gebruik wel altijd in de colleges het materiaal van GLARE als casus om die 15 aspecten uit te werken. Dat is altijd nog eens een soort *homage* aan Ad Vlot. Ik ben heel blij met mijn benoeming, maar er zit een schaduwrandje aan.

Wat heeft het hoogleraarschap voor jouzelf betekend?
Ik heb zelf veel geleerd. Van mijn collega-hoogleraren, maar ook van studenten, die erg interessante vragen kunnen stellen. Ik mag niet evangeliseren, dat is niet de bedoeling van die colleges, maar ik hoop altijd dat ze denken: zou er dan nog meer steek houden van wat er allemaal achter die filosofie zit?

'Techniek is iets wat God zelf bedacht heeft'

Ik heb ook mooie gesprekken. Alle tentamens heb ik mondeling afgenomen. Zo heb ik een keer jongen gehad die na het tentamen zei: "Mag ik nog iets zeggen? Ik ben geen christen, maar ik ben tijdens dit semester mijn jongere zus verloren. Uw colleges hebben mij overeind gehouden, omdat ze zozeer gaan over de diepere vragen van het leven, daar zat ik mee, dus door die colleges ben ik erover na blijven denken." Dat zijn hele mooie ervaringen. Links en rechts word ik uitgenodigd om allerlei presentaties te geven, bij gemeenten, maar ook bij organisaties. Door overal te komen om dingen te brengen, haal je zelf ook heel veel.

Wat hoop je als hoogleraar voor anderen te hebben betekend?
Kerkelijke gemeentes bijvoorbeeld, die zitten er mee: wat gaan mijn kinderen allemaal meemaken met de techniek? Dan kan je iets mee geven vanuit een christelijk mensbeeld: is die artificiële intelligentie uiteindelijk wel echt intelligentie? Ik zeg nee, we hoeven ook niet bang te zijn dat de robot bijvoorbeeld de macht over gaat nemen, want hij heeft geen vrije wil. Het enige wat fout kan gaan is dat we hem zelf de macht geven, dat is wel een zorg. Maar techniek kun je gebruiken in dienst van het Koninkrijk en daar ligt een uitdaging voor ons als christenen. Er zijn complete organisaties die hun identiteit ontlenen aan techniek. Als er geen vliegtuigjes waren, was er geen MAF en als er geen radio bestond, was er geen Trans World Radio. Het is wachten op een organisatie die op AI gebaseerd is. Als je maar beseft wat de de beperkingen zijn. Ik denk dat je er niet neerslachtig van hoeft te worden, want techniek is

iets wat God zelf bedacht heeft. Het komt voort uit de cultuuropdracht in het paradijs. Ik haal ook nog wel eens Exodus 31 aan. Dan zegt God tegen Bezaliël: “Ik geef jou een geest van wijsheid en van vakmanschap en kennis en kunde.” Dat is precies wat techniek is: het is ontwerpen, bedenken en uitvoeren in materiaal, dat is alle technologie. Je ziet hoe positief daar wel gesproken wordt over de techniek. Ik hoop ook echt wel dat ik organisaties kan helpen. Ik denk dat dingen scheef gaan, omdat er ontzettend veel reductionisme plaatsvindt: alles wordt tot getallen platgeslagen. Kwaliteit wordt helemaal gereduceerd tot kwantiteit en juist vanuit onze invalshoek kan je zeggen: dat is niet hetzelfde. Als we de mens zetten tegenover de robot, dan zijn wij veel hoger dan die robot, want wij zijn geschapen naar het beeld van God. Daaraan kan die robot niet tippen. Die heeft geen ziel die de mens wel heeft en heeft dus ook geen creativiteit, geen vermogen om eigen beslissingen te nemen, geen intuïtie, geen flexibiliteit en kan geen echte liefde en zorg geven.

Hoe zie je de toekomst van de Stichting?
Nou één ding is denk ik wel voor de hand liggend: het oude model met de leerstoelen aan de Universiteit als voornaamste uiting heeft zijn tijd gehad denk ik. Ik voorzie dat op termijn dat model niet houdbaar meer is. Ik merk dat mensen nog steeds geholpen zijn met ideeën zoals de aspectenleer: je kunt niet alles plat staan tot cijfers, dat blijft wel waardevol, denk ik. Maar je zult er wat anders mee moeten gaan doen om het over te dragen. Die lijn is al ingezet. Ik mag hopen dat er dus nog wel een aantal leerstoelen zullen overblijven vanwege de promovendi. Dan speel je echt mee in het spel van de wetenschap. De kunst is dat in de toekomst zo uit te dragen dat het begrijpelijk is. Er is in het verleden wel eens met te moeilijk jargon gewerkt. We hebben echt wel goud in handen.

Lancering Podcast DiepZinnig

Het is zover! Met trots presenteren wij onze nieuwe podcast: DiepZinnig. Na maanden van voorbereiding staan de eerste afleveringen online.

Stichting voor Christelijke Filosofie en de Theologische Universiteit Utrecht presenteren met trots hun gezamenlijke podcast DiepZinnig. In deze podcast, gepresenteerd door Rosa Douma en met Matteo van den Brink als sidekick, wordt de luisteraar meegenomen in een verkenning van de rijke traditie van christelijk denken. In iedere aflevering staat één thema en één denker centraal, waarbij we met behulp van experts in de diepere lagen van hun denken duiken.

Met DiepZinnig willen we zoeken naar zinnige antwoorden op de levensvragen van millennials. Door de eeuwen heen heeft de christelijke traditie talloze ‘schatten van wijsheid’ geboden. We willen deze wijsheid toegankelijk maken voor een nieuwe generatie en luisteraars aanmoedigen na te denken over thema’s als betekenis, hoop, verzet en werk in het licht van het christelijk geloof.

Floris Petersen, adviseur wetenschapscommunicatie aan de Theologische Universiteit Utrecht, zegt hierover: *“Ik zie veel generatiegenoten - mijzelf incluis - worstelen met grote vragen: Hoe maak ik goede keuzes? Heeft mijn werk zin? Is er hoop voor de aarde? Complexe vragen, waar geen eenduidige antwoorden op zijn. Maar die vragen zijn niet nieuw, filosofen en theologen denken er al eeuwen over na. In DiepZinnig gaan we opzoek naar hun inzichten, naar stukjes wijsheid die de tand des tijds hebben doorstaan, en naar de relevantie voor onze wereld.”*

Teunis Brand, directeur van de Stichting voor Christelijke Filosofie, voegt toe: *“DiepZinnig biedt een mooie manier om de relevantie van christelijk denken te laten zien. We bieden geen pasklare antwoorden, maar willen verdiepen en nieuwe perspectieven aanreiken. Als stichting zijn we al langer bezig met het verbreden van ons aanbod. Deze podcast past daar heel goed bij.”*

We hopen na het succes van dit seizoen in het najaar aan de slag te gaan met een tweede serie!

De podcast is te luisteren via alle podcastkanalen. Kijk je liever mee? Ga dan naar het youtubekanaal van DiepZinnig. Daar zijn alle afleveringen te bekijken. Abonneer je en mis geen enkele aflevering.

DiepZinnig is tot stand gekomen mede dankzij steun van Stichting Dr. Abraham Kuyperfonds, Stichting Zonneweelde, Stichting Pro Religione et Libertate en Stichting Grace.

Themanummer Soφie over Joodse Filosofie

De nieuwste editie van Soφie ligt op de mat: deze keer met het thema ‘Joodse Filosofie.’
In dit nummer staan allerlei verschillende Joodse filosofen centraal, zoals bijvoorbeeld Levinas, Buber en Rosenzweig. Victor Kal vertelt over Joods gedachtegoed bij filosofen die we niet zo snel als Joods zouden zien. Wat verbindt hen met de traditie van de Torah?

Lees dit allemaal in het nieuwe nummer van Soφie over Joodse Filosofie. Bestel het nummer of sluit een abonnement af op www.sophieonline.nl.

Boekpresentatie *De Filosofie van Herman Dooyeweerd* op vrijdag 20 juni 2025

We nodigen u van harte uit om aanwezig te zijn bij de officiële boekpresentatie van *De filosofie van Herman Dooyeweerd (1894-1977) Hoopvol, actueel en praktisch* door Maarten Verkerk, Gerrit Glas en Suzan Sierksma-Agteres.

Locatie: Theologische Universiteit Utrecht, Plompetorengracht 3 te Utrecht
Datum: Vrijdag 20 juni 2025
Tijd: Van 15.00 uur- 16.30 uur (inloop vanaf 14.30 uur). Aansluitend is er een borrel.

Programma

- Opening door Teunis Brand
- Geschiedenis en opzet van het boek door Maarten Verkerk
- Verbeelding van filosofische ideeën door Suzan Sierksma-Agteres
- Reacties van Henri Bontenbal, Désanne van Brederode en Martje den Ouden
- Officiële overhandiging van het boek
- Borrel

Aanmelden is gratis en kan tot woensdag 11 juni via onze website: www.christelijkefilosofie.nl/agenda

Summer School met thema 'Denken onder druk'

Hoe houden we hoofd en hart overeind in tijden van crisis, chaos en snelle verandering? Op 22 en 23 augustus organiseert Stichting voor Christelijke Filosofie samen met Stichting Thomas More opnieuw een inspirerende Summerschool. Dit jaar met het thema *Denken onder druk*. We laten ons leiden door vier bijzondere stemmen: Edith Stein, Dietrich Bonhoeffer, Chiara Lubich, Alfred Dedo Müller én de meest actuele – en wellicht meest bedenkelijke – denker: *mister AI*, de kunstmatige intelligentie die ons denken en ons doen steeds meer beïnvloedt.

Sprekers:

- Dick Schinkelshoek
- Christine Boshuijzen-van Burken
- Richard Steenvoorde

Datum: 22 & 23 augustus 2025 (vrijdagmiddag tot en met zaterdagochtend, precieze tijden volgen)
Locatie: Abdijhof Mariënkroon, Nieuwkuijk

Aanmelden is vooralsnog niet mogelijk, maar kan binnenkort via de website van Stichting Thomas More.

STICHTING CHRISTELIJKE FILOSOFIE

Aspecten is de halfjaarlijkse nieuwsbrief van Stichting voor Christelijke Filosofie (redactie: Tabitha Moes MA, communicatie@christelijkefilosofie.nl)

Bestuur
Dr. Jan Gooijer (voorzitter)
Jan van Ginkel RA (penningmeester)
Dr. Wout Bisschop (secretaris)
Prof. dr. ir. Aart Nederveen

Hoogleraren
Prof. dr. Jan Hoogland (Twente)
Prof. dr. ir. Jan van der Stoep (Wageningen en Utrecht)
Prof. dr. Marc de Vries (Delft)
Prof. mr. dr. Richard Steenvoorde (Rotterdam)
Prof. dr. Christine Boshuijzen-van Burken (Eindhoven)

Bureaumedewerkers
Dr. Teunis Brand (directeur)
Marieke Haan (bureaumanager)
Tabitha Moes MA (redacteur en communicatiemedewerker)

Contact
Plompetorengracht 1, 3512 CA, Utrecht
033 - 43 28 288
info@christelijkefilosofie.nl
www.christelijkefilosofie.nl
@Cfilosofie
IBAN: NL33 INGB 0001 2095 98

Ontwerp
Frivista, Amersfoort

DTP & Druk
AMV – Buijten & Schipperheijn Grafimedia, Lunteren

Agenda

> **16 mei** Inaugurele rede prof. dr. Richard Steenvoorde

> **23 mei** Uittreerede prof. dr. Marc de Vries

> **20 juni** Boekpresentatie De Filosofie van Herman Dooyeweerd

> **22-23 augustus** Summer School 'Denken onder druk'

Onderwijs
Er zijn veel nieuwe vakken bijgekomen aan verschillende universiteiten, dus kijk op onze onderwijspagina om te kijken waarvoor jij je kunt inschrijven!

Kijk voor meer informatie op www.christelijkefilosofie.nl.

STICHTING CHRISTELIJKE FILOSOFIE

45e jaargang | nr. 1 | mei 2025

Utrecht, mei 2025

Beste lezer,

Een oefenplaats voor christelijk denken: dat is wat wij willen zijn. Als ik op bijeenkomsten van onze stichting om mij heen kijk, dan zie ik het gebeuren. Hier worden mensen van jong tot oud geïnspireerd en gevormd.

Een oefenplaats kan een fysieke plaats zijn (zoals een collegezaal), maar ook een virtuele ruimte. Met onze podcast DiepZinnig bieden we – samen met de Theologische Universiteit Utrecht – zo'n virtuele ruimte van verdieping en reflectie op zoek naar wijsheid uit de christelijke traditie. Er staan al enkele afleveringen online en we hopen er nog veel te kunnen maken.

Er zijn binnenkort twee fysieke plekken waar u naartoe kunt gaan om iets te proeven van christelijke filosofiebeoefening: de aula van de Erasmus Universiteit Rotterdam op 16 mei en de aula van de Technische Universiteit Delft op 23 mei. De eerstgenoemde bijeenkomst markeert de start van Richard Steenvoorde als bijzonder hoogleraar. De laatstgenoemde betreft het afscheid van Marc de Vries en markeert daarmee het einde van een lange periode van nadenken over techniek vanuit christelijk perspectief aan de TU Delft. Twee bijeenkomsten die redenen geven tot dankbaarheid.

Heeft u een activiteit gemist? Neem dan een kijkje op onze website. Daar vindt u vrijwel altijd een verslag of een video-opname. Zo zijn de lezingen van de conferentie van 22 maart 2025 volledig terug te kijken.

We kunnen ons werk alleen doen dankzij uw vrijgevigheid. Ook nu wil ik daar weer een beroep op doen: maak oefenplaatsen van christelijke filosofie mogelijk door onze stichting financieel te steunen.

U kunt uw gift overmaken op NL 33 INGB 000 120 95 98 t.n.v. Stichting voor Christelijke Filosofie te Utrecht. Online doneren kan ook: ga naar onze website of scan de QR-code. Alvast hartelijk bedankt!

Met vriendelijke groet,

Dr. Teunis Brand, directeur

Retouradres:
Plompetorengracht 1,
3512 CA Utrecht

Port Betaald postnl